

особливості вживання цих дієслів може допомогти у створенні більш точних та природних перекладів, а також у розробці ефективних методик навчання, що враховують специфіку мовної картини світу носіїв різних мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Аносова А. В. Категорія локативності в англійській мовній картині світу доби середньовіччя. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2019. Т. 30(69). С. 7.
2. Іваницька Н. Б. Дієслівне вираження мікрокатегорії «рух» в українській та англійській мовах. *Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Серія «Філологічні науки»*. 2010. № 86. С. 97–105.
3. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. Київ: Вид. центр «Академія», 2010. 464 с.
4. Лискова К. Г., Залужна О. О. Лексико-семантична група дієслів переміщення у просторі у французькій мові. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2017. Т. 1, № 9. С. 53–55.

АНТИВОЄННА СПРЯМОВАНІСТЬ РОМАНУ ЕРІХА РЕМАРКА «IM WESTEN NICHTS NEUES»

Патріарх В. О.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)
e-mail: v.patriarkh@donnu.edu.ua

Завдяки творам Е. М. Ремарка, Е. Хемінгуей, У. Фолкнера з їх власним трагічним досвідом учасників Першої світової війни відбувається усвідомлення справжнього характеру війни з її жахливими наслідками для духовного розвитку людства. Антивоєнний роман німецького письменника Еріха Марії Ремарка «Im Westen nichts Neues» традиційно уналежнюють до найкращих зразків літератури «втраченого покоління». Автор уникає героїчного пафосу, певної романтизації в описі воєнних дій і відтворює світобачення покоління, юність якого понівечена війною, а зрілість припадає на повоєнні часи, схарактеризовані як економічний занепад і політичний хаос. В епіграфі до «Im Westen nichts Neues» Е. М. Ремарк виявляє особисту позицію щодо ідейної сутності роману: *Dieses Buch soll weder eine Anklage noch ein Bekenntnis sein. Es soll nur den Versuch machen, über eine Generation zu berichten, die vom Kriege zerstört wurde – auch wenn sie seinen Granaten entkam* [2] / Книга ця – ані звинувачення, ані сповідь. Це тільки спроба розповісти про покоління людей, що їх занастала війна, навіть як хто з них і не попав під снаряди [1].

Безжална критика війни та винищення людства – ключова ідея літератури «втраченого покоління», де кожен автор знаходить власні композиційні та стилістичні засоби реалізації антивоєнних ідей, пропонує власну концепцію дійсної картини подій і усвідомлення війни як жахливої і безглуздої трагедії. Пор.: *Wie sinnlos ist alles, was je geschrieben, getan, gedacht wurde, wenn so etwas möglich ist!*

Es muß alles gelogen und belanglos sein, wenn die Kultur von Jahrtausenden nicht einmal verhindern konnte, daß diese Ströme von Blut vergossen wurden, daß diese Kerker der Qualen zu Hunderttausenden existieren. Erst das Lazarett zeigt, was der Krieg ist [2, с. 192] / *Яке ж безглуздя все те, що написано, зроблено, передумано людством, коли можливі такі речі! Яке ж усе брехливе й нікчемне, коли тисячолітня цивілізація не змогла запобігти тому, щоб пролилися ці річки крові, коли вона допустила існування сотень тисяч отаких катівень. Тільки в госпіталі видно, що таке насправді війна* [1, с. 214].

Розповідь у романі «Im Westen nichts Neues» ведеться від імені молодого хлопця *Paul Bäumer*, який разом з однокласниками потрапив на фронт під час Першої світової війни. Виступаючи в ролі оповідача, Пауль Боймер повідомляє про події і переживання звичайних солдатів: участь у бойових діях на Західному фронті, перебування у шпиталях, казармах, розмови про мирне життя тощо. Погляд оповідача збігається з авторською позицією пацифіста, переконаного у тому, що війни різних народів та різних часів мають спільне обличчя смерті та однаковий почерк руйнації: *Wir schrumpfen zusammen vor ihnen in unserer dünnen Haut, vor ihrer kolossalen Wucht werden unsere Arme zu Strohhalmen und unsere Handgranaten zu Streichhölzern. Granaten, Gasschwaden und Tankflottillen – Zerstampfen, Zerfressen, Tod. Ruhr, Grippe, Typhus – Würgen, Verbrennen, Tod. Graben, Lazarett, Massengrab – mehr Möglichkeiten gibt es nicht* [2, с. 205] / *Зачувши важку ходу цих велетнів, ми зіщулюємося, відчуваючи, яка тоненька в нас шкіра, руки в нас – наче соломинки, а наші ручні гранати – як сірники. Снаряди, хмари газу і колони танків – розчавлення, руйнація, смерть. Дизентерія, грип, тиф – задуха, гарячка, смерть. Окопи, госпіталі, братські могили – іншого виходу немає* [1, с. 227–228].

Художньо осмислюючи проблему «людина на війні», Ремарк зображує психологічний стан персонажів перед смертельною небезпекою і порівнює війну зі смертельною хворобою: *Wir sind es teilweise schon gewohnt, der Krieg ist eine Todesursache wie Krebs und Tuberkulose, wie Grippe und Ruhr. Die Todesfälle sind nur viel häufiger, verschiedenartiger und grausamer. Unsere Gedanken sind Lehm, sie werden geknetet vom Wechsel der Tage – sie sind gut, wenn wir Ruhe haben, und tot, wenn wir im Feuer liegen. Trichterfelder draußen und drinnen* [2, с. 197] / *Ми вже трохи звикли до цього, війна – це наче смертельна хвороба, як рак і сухоти, як грип і дизентерія. Тільки смерть з'являється тут набагато частіше, у різноманітних виглядах, і вона – куди жахливіша. Наші думки мов глина, їх формують дні, минаючи один за одним; думки хороші, коли ми відпочиваємо, а коли ми опиняємося під вогнем – вони мертві. Численні вирви є не тільки навколо нас, але і всередині, в наших душах* [1, с. 219].

Пацифістські мотиви заaktuалізовано шляхом зіставлення мирного життя (минуле персонажів, надії на майбутнє) і життя на фронті, у клітці, в нервовому очі-

куванні невідомого, де кожен солдат залишається жити тільки завдяки тисячам різних випадковостей: *Die Front ist ein Käfig, in dem man nervös warten muß auf das, was geschehen wird. Wir liegen unter dem Gitter der Granatenbogen und leben in der Spannung des Ungewissen. Über uns schwebt der Zufall. <...> Ebenso zufällig, wie ich getroffen werde, bleibe ich am Leben. <...> Jeder Soldat bleibt nur durch tausend Zufälle am Leben. Und jeder Soldat glaubt und vertraut dem Zufall* [2, с. 74] / *Фронт – це клітка, в якій нам доводиться напружено чекати, що буде далі. Ми лежимо під ґратами, що їх утворюють траєкторії снарядів, лежимо в нервовому чеканні невідомого. Над нами витає випадок. <...> Чи мене вб'ють, а чи я житиму – це все залежить від випадку. <...> Кожний солдат залишається жити тільки завдяки тисячам різних випадковостей. І кожен солдат вірить у випадок та покладається на нього* [1, с. 84]. Через душевні й психологічні травми, отримані на війні, молоде покоління не зможе адаптуватися до нормального мирного життя: *Der Krieg hat uns weggeschwemmt. Für die andern, die älteren, ist er eine Unterbrechung, sie können über ihn hinausdenken. Wir aber sind von ihm ergriffen worden und wissen nicht, wie das enden soll* [2, с. 17] / *Війна вирвала нас із ґрунту. Для інших, старших, війна – це тільки якийсь часовий відтинок, вони можуть подумки його проминути. А нас війна вихопила зі звичайного життя, і ми не знаємо, чим це скінчиться* [1, с. 21–22].

Теми війни і миру, життя і смерті, дружби і кохання, боротьби з жорстокістю і наслідками війни висвітлюються у романі Ремарка з опертям на опозиції *мир – війна, минуле – сучасне, друг – ворог, рідний – ворожий* тощо, актуальними для літературного простору України останнього воєнного десятиліття. Літературний фронт в умовах жорстокої російсько-української війни тримають багато культурних діячів та письменників (Павло Вишебаба, Сергій Жадан, Валерій Пузік, Артем Чапай та ін.), які приєдналися до лав Збройних Сил України та Національної Гвардії України. Твори Валерія Пузіка «З любов'ю – тато!» (2023), Павла Вишебаби «Тільки не пиши мені про війну» (2022), Артема Чапая «The Ukraine» (2018) та ін. є водночас і посланням молодому поколінню, і сповіддю автора, і голосом усіх військових, які перебувають на передовій. Відомий український поет і письменник Сергій Жадан так прокоментував свій вступ до лав Сил оборони та безпеки: «Сьогодні немає письменників чи не письменників, музикантів чи не музикантів – є громадяни України, які відчують відповідальність за свою країну, і є громадяни України, які намагаються цієї відповідальності уникнути в той чи інший спосіб. Військо, в принципі, всіх рівняє. Тому що наше військо є доволі точним зліпком, відбитком українського суспільства» [3].

На відміну від культового антивоєнного роману Е. М. Ремарка, твори сучасних українських авторів просякнуті не лише ідеєю засудження війни як такої, але й ідеєю засудження тих, хто почав агресію, вірою в Перемогу і Відродження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Ремарк Е. М. На Західному фронті без змін / пер. з нім. К. Гловацької. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. 240 с.
2. Remarque E. M. Im Westen nichts Neues». URL: https://ivannikovairina.files.wordpress.com/2012/10/remarque_im_westen_nichts_neues_pdf.pdf (data zvernennya: 17.09.2024).
3. Остафійчук Я. Сергій Жадан вступи до сил оборони. URL: <https://www.komersant.info/serhiy-zhadan-vstupyv-do-syl-oborony/>

ФІЛОСОФІЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Слободянюк М. А.

Український державний університет науки і технологій, Дніпро (Україна)

e-mail: nikslobo@gmail.com

Перебіг російсько-української війни поки що не виказує тенденцій на зниження інтенсивності бойових дій. Однак, рано чи пізно, війна закінчиться. І коли б це не сталося, планувати повоєнну відбудову та напрями розвитку країни необхідно вже сьогодні. Поза всяким сумнівом, плани і стратегії будуть, по-перше, залежати від результатів війни. По-друге, визначення траєкторії повоєнного розвитку України буде залежати від перспектив її євроінтеграції та приєднання до НАТО. Але в будь-якому випадку Україна зіштовхнеться з низкою внутрішніх питань і викликів, готуватися до яких потрібно заздалегідь.

Базовим питанням післявоєнної України стане питання безпеки. Якщо українські громадяни будуть впевнені, що власна армія може їх захистити від зовнішнього ворога, це створить сприятливі умови для довгострокового планування, інвестицій, психологічної стабільності.

Кричущою проблемою України є демографія, яка включає в себе повернення українців з-за кордону, повернення внутрішньо переміщених осіб на окуповані або зруйновані території та підвищення рівня народжуваності. Без достатньої кількості працездатного населення не вдасться створити процвітаючу економіку. Навряд чи створення нового «міністерства повернення українців» дасть результат, адже створення нових адміністративних установ та зайва бюрократизація завжди тільки заважає реалізації поставлених завдань. Для повернення біженців необхідні безпека, наявність робочих місць і житла, позитивна психологічна атмосфера у суспільстві.

Питання збільшення народжуваності є надзвичайно непростим. Вирішувати його необхідно системно, послідовно і не очікуючи швидких результатів. Необхідно усвідомити, що просте збільшення державних виплат породіллям на кожну народжену дитину дає обмежений ефект.

Тому, по-перше, необхідно наділяти молоді сім'ї житлом. Навіть пільгова іпотека – надто дороге задоволення як для держави, так і для її отримувачів. На іпотеці заробляють тільки банки і девелопери, а фіналом таких програм часто стає